

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

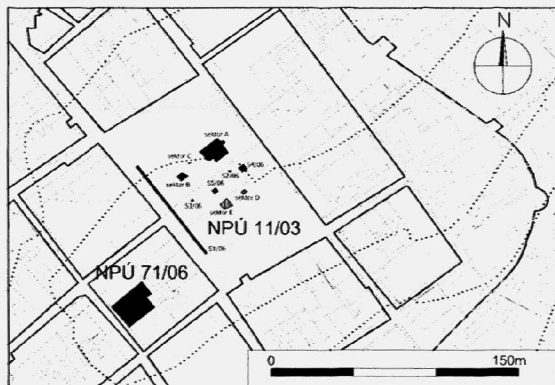
Am Grund die Funde des Hohlhellers von Přemek Opavský (1366–1433) ist es möglich das Objekt in die 2. Hälfte des 15. Jh. datieren. In der Sonde 3 wurde eine Pfostengrube mit der Tiefe 48 cm entdeckt. Von der Sonde 2 kommen nur neuzeitliche Funde her.

OSTRAVA (k. ú. Moravská Ostrava, okr. Ostrava)
Masarykovo náměstí, parcely č. 3487/1, 3487/2, 3486. Raný (?) a vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum na Masarykově náměstí v Ostravě (obr. 120 a 121) byl vyvolán celkovou rekonstrukcí tohoto hlavního ostravského veřejného prostranství a s ní související obnovou inženýrských sítí. Archeologický výzkum realizoval NPÚ – ÚOP Ostrava (č. akce 35/06) ve spolupráci s Ostravským muzeem, terénní práce probíhaly v srpnu – prosinci roku 2006.

Nejvýraznější zásah do archeologických terénů představoval výkop pro technologickou šachtu nově budovaného vodotrysku (sektory A, B), dešťová kanalizace (S1) a další méně rozsáhlé stavební jámy, např. pro patku vánočního stromu, stožáry veřejného osvětlení atp. (S2–5). Protože předchází archeologické akce (Zezula 2004; Kiecoň 2004) prokázaly, že v ploše náměstí je velmi dobře dochována středověká část souvrství, bylo záměrem v úplnosti prozkoumat co možná největší část ploch, ve kterých stavební výkopy zasahovaly pod bázi recentních uložení. Část hlavní zkoumané plochy ale byla bohužel výrazně narušena ještě před zahájením výzkumu při demolici stávajícího vodotrysku, resp. jeho podzemního technického zázemí. Přesto se plošným odkryvem podařilo prozkoumat terén o souhrnné rozloze 248 m².

V první fázi se archeologický výzkum soustředil na JZ úsek trasy dešťové kanalizace (S1), která se v této části náměstí díky spádování zahlubovala až 2,0 m pod úroveň stávajícího terénu. Svrchní část stratigrafie, sestávající z drenážních šterkopiskových vrstev a novověkých dláždění, byla odstraněna strojně. Středověkou část souvrství reprezentovaly dvě úrovně valounových dlažeb. Starší z nich zpevňovala přímo povrch podloží, resp. cca 0,1 m mocnou naplaveninovou vrstvu. Na základě předběžně vyhodnocených náleзовých souborů je možné potvrdit předpoklad, že plocha náměstí byla poprvé zpevněna v nevelkém odstupu od lokace města, tedy někdy v intervalu vymezeném třetí čtvrtinou 13. stol. – počátkem 14. stol. Tato nejstarší dlažba byla překryta splachovými hlinitými vrstvami, v rámci kterých se místy vyskytovaly shluky a pásy říčních valounů, ohraničené lomovými pískovcovými kameny a dřevěnými trámkami, jež lze interpretovat jako chodníky. Druhá úroveň souvislého dláždění pochází z průběhu 15. století. Starší z dvojice středověkých dlažeb byla lokálně pokryta proutím a větve. Poblíž JZ koutu náměstí byl pod nejstarší úrovní dláždění zaznamenán rozsáhlý zahloubený objekt s podseknutými stěnami, z jehož výplně pocházejí raně středověké (?) keramické nálezy. Méně dokonalý výpal těchto fragmentů a keramická hmota s příměsí hrubšího oštriva se výrazně odlišuje od všech prozatím získaných náleзовých souborů souvisejících s předlokačním osídlením prostoru pozdějšího města; pouze na základě profilace jednoduchých, vně vyhnutých okrajů lze uvedené nálezy s potřebnou mírou obezřetnosti datovat do 8.–9. stol.

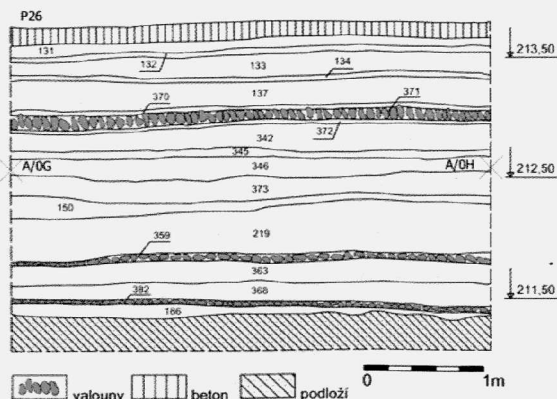

Obr. 120. Ostrava, Moravská Ostrava. Lokalizace archeologických výzkumů provedených v r. 2006 NPÚ-ÚOP v Ostravě. Silnou linií vyznačen obvod domovních bloků podle stabilního katastru a rekonstruovaný průběh městské fortifikace. Ostrava, Moravská Ostrava. Lokalisierung der Grabungen des Nationalen Instituts der Denkmalpflege, Arbeitsstelle Ostrava, aus dem Jahre 2006. Dicke Linie markiert den Umfang der Hausblöcke nach dem Urkataster und rekonstruierter Verlauf der Stadtmauer.

Obr. 121. Ostrava, Masarykovo nám. 2006. Letecký pohled na náměstí v průběhu výzkumu. Ostrava. Masarykovo Platz., 2006. Die Luftbildaufnahme der Grabungsfläche.

Náleзовá situace v dalších sondách byla v zásadě identická (obr. 122). V hlavní ploše výzkumu v sektoru A byl plošný odkryv zahájen na úrovni hnědé hlinité vrstvy (k. 150), obsahující výraznou příměs přepálené hlíněné omázkavy a četné nálezy související velmi pravděpodobně s planýrkou zástavby přilehlé k náměstí po některém z požárů města v průběhu 17. století. Početný náleзовý soubor zahrnoval mj. konvolut pozdně gotických a renesančních kamnových kachlů a několik drobných mincí. V pozdně středověké splachové vrstvě, překrývající mladší středověké dláždění (k. 359), se podařilo zachytit reliktu jednoduchých sloupových konstrukcí, které lze snad spojit s přístřešky nebo stánky užívanými na náměstí ve středověku trhovci.

Obr. 122. Ostrava, Masarykovo nám. 2006. Sektor A. Profil P 26 středověkým a novověkým souvrstvím v ploše náměstí.

Ostrava, Masarykovo Platz., 2006. Profil P26 mit der mittelalterlichen und neuzeitlichen Schichtenabfolge.

Z rámcově jednotného rázu sledu středověkých vrstev vybočovala situace v sektoru B. Nenacházela se zde ani jedna úroveň středověké dlažby. Hnědá splachová vrstva zde nasadila přímo na povrch podloží. V tomto sektoru byl rovněž zachycen průběh vrtaného dřevěného potrubí, které lze datovat do 17. stol. Relikty dřevěného vodovodního potrubí byly zaznamenány i v sondě S5. V narušené střední části hlavní zkoumané plochy (sektor C) mohla být dokumentována nálezo-ová situace pouze na stěně stavební jámy, podařilo se zde ale identifikovat další do podloží zahloubený objekt s nálezy rámcově datovatelnými do 14.–15. století. Není ale jasné, z jaké úrovně byl zmíněný objekt hlouben, středověké vrstvy zde byly v minulosti zničeny při výstavbě staršího vodotrysku.

Archeologickým dohledem při skrytce konstrukčních vrstev pod recentním zpevněním povrchu byl zjištěn a následně dokumentován původní základ mariánského sloupu, odstraněného ve 2. pol. 20. stol. a obnoveného po r. 1989 (sektor E), a základ, který je pozůstatkem nedochované sochy sv. Floriána (sektor D).

Obr. 123. Ostrava, Masarykovo nám. 2006. Keramická plastika konika ze starší středověké dlažby náměstí (k 376).

Ostrava, Keramische Pferdefigur aus dem älteren mittelalterlichen Pflaster (K. 376).

Závěrem je možné sdělit, že z archeologického výzkumu na Masarykově náměstí v Ostravě pocházejí mimořádně kvalitní nálezo-ové soubory, výrazně posouvající stupeň poznání hmotné kultury tohoto středověkého města. Kromě převážující kuchyňské a stolní keramiky se jedná o relativně početnou drobnou keramickou plastiku (obr. 123), zmínit je možné dále soubor kovových předmětů, zahrnující např. jezdeckou a koňskou výstroj (udidlo, podkovy, ostruhy), zemědělské nářadí, nože, přezky opasku, ale i poutní odznak, identický s exempláři, které bývají spojovány s jihoitalským Bari.

Pavel Malík, Zbyněk Moravec, Michal Zezula

Literatura

Kiecoň, M. 2004: Ostrava, Masarykovo nám. (p. p. č. 348/6; 3487/1), *Přehled výzkumů* 45, 234.

Zezula, M. 2004: Ostrava, Masarykovo nám. (p. p. č. 348/6), *Přehled výzkumů* 45, 234–235.

Resumé

Ostrava (Bez. Ostrava). Masarykovo náměstí Platz. Mittelalter, Neuzcit. Stadt. Rettungsgrabung.

OSTROŽSKÁ NOVÁ VES, (okr. Uh. Hradiště)

Intravilán obce, dům č. p. 58. Novověk. Obilnice. Záchraný výzkum

Při úpravách staršího rodinného domu v intravilánu obce, po pravé straně silnice Uherské Hradiště – Veselí nad Moravou, byla po stržení dřevěné podlahy přímo v obytné místnosti objevena zásobní jáma. Byla původně vyhloubena do dusané podlahy a sloužila pravděpodobně k uskladnění obilí. Zásobnice měla hruškovitý tvar, hloubku 250 cm, průměr ústí 55 cm. V zásypu jámy ani v jejím bezprostředním okolí nebyly objeveny žádné nálezy.

Miroslav Vaškových

Resumé

Ostrožská Nová Ves (Bez. Uh. Hradiště). Intravilán. Neuzcit. Die Vorratsgrube. Rettungsgrabung.

OTASLAVICE (k. ú. Horní Otaslavice, okr. Prostějov)

Intravilán obce, č. p. 50, parc. č. 30/1. Středověk. Sidliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: poloha lokality v ZM ČR 1 : 10 000, list 24-24-22, rok vydání 1982: 38 mm od Z. s. č. : 205 mm od J. s. č.

V měsíci říjnu byl dokumentován výkop pro kanálovou přípojku v délce 19 m. V průjezdu rodinného domu byla v hloubce 30 cm pod kamennou dlažbou zachycena část objektu zahloubeného do hnědošedého půdního typu. Objekt, snad kruhového tvaru, o průměru 90 cm se zlomky mazanic ve výplni byl prozkoumán do hloubky 80 cm. Dna objektu nebylo dosaženo.

Podle nalezených keramických fragmentů lze objekt datovat do rozmezí 2. pol. 12. stol. až 1. pol. 13. století.

Karel Faltýnek, Pavel Šlézar